

De Hondsrug - UNESCO Global Geopark

Met Vincent van Gogh rond Zweeloo

Van Gogh was één van de vele kunstenaars die naar het Hondsruggebied reisde, op zoek naar de schoonheid van het Drentse landschap. Met deze fietsroute bij de hand kun je Vincent 'vergezellen' op zijn tocht in en om Zweeloo.

Startpunt

- Het Van Gogh Huis, Van Goghstraat 1
- 7844 NP Veenoord
- Nederland
- [+31 \(0\) 591 555 600](tel:+310591555600)

Knooppunten route

1. Startpunt: Het Van Gogh Huis (Knooppunt 1)

Vanaf het Van Gogh huis gaat u de brug over en meteen linksaf langs de noordkant van de omstreeks 1860 gegraven Verlengde Hoogeveensche Vaart, richting het dorp Erm. Je fietst om de molen en volgt de Boerdijk en gaat bij de eerste en tweede rotonde rechtdoor (let op: neem het fietspad links van de weg). De weg gaat over in Horsingerend.

Bij de volgende twee rotondes ga je opnieuw rechtdoor richting Erm.

Schilderijlijst brug

Wanneer u nu door de lijst kijkt zie je de huidige situatie. Onder de lijst ziet u een afbeelding van het schilderij van Vincent. Zo zag de omgeving er in 1883 uit, aanschouwd door Van Gogh vanuit het raam van zijn kamer.

Molen Nooitgedacht in Veenoord

In 1861 werd de eerste molen gebouwd op deze locatie. In 1904 brak er brand uit en werd er een andere molen op dezelfde locatie geplaatst. In 1916 ging de molen

opnieuw in vlammen op, waarna de huidige molen uit Hankate (Overijssel) werd overgebracht naar Veenoord.

2. Erm (Knooppunt 2)

Ga in het dorp Erm bij de eerste kruising linksaf, de Dalerstraat in. Dan de eerste weg rechts (De Hoek). Vervolgens de tweede weg rechts (Hellingengeweg).

Wagen van Scholte

Je fietst nu de route die Van Gogh in 1883 in de wagen van Scholte aflegde. Links zie je de weiden met houtwallen en rechts de akkergronden of essen.

3. Oldengaerde (Knooppunt 3)

Aan het eind van de weg ga je linksaf (Oldengaerde) en in de bocht ga je de Heirweg op. Je vervolgt je fietstocht tot de kruising met de Broekveldstraat en gaat daar linksaf. Na ongeveer 50 meter ga je rechtsaf en vervolgens via de Drostenstraat naar molen De Hoop.

Oude weg

Dit is een zeer oude weg, deel van de vroegere verbinding tussen Coevorden en Groningen, waarlangs de heerlegers trokken. Heirweg nummer 36 (links) is het voormalige armenhuis van de Diaconie van de Hervormde Kerk van Sleen. Ernaast ligt een enorme zwerfkei.

Korenmolen De Hoop

De Hoop is een korenmolen in het Drentse dorpje Sleen. De molen werd in 1914 gebouwd met behulp van onderdelen van molen De Gunst uit Amersfoort. De Stellingmolen verving een grondzeiler die eerder dat jaar was afgebrand. In de periode 1953-1956 en in 1976 werd de Korenmolen gerestaureerd. De Hoop is uitgerust met een koppel maalstenen. Als de wimpel uithangt is de molen te bezichtigen.

4. Schultestraat Sleen (Knooppunt 4)

Ga bij de molen rechtsaf de Schultestraat in en op de kruising linksaf (Bannerschultestraat). Neem daarna de eerste weg rechts (Brink) en bij de splitsing linksaf. Je komt langs het oude gemeentehuis en fietst door tot je bij de Hervormde kerk bent.

Kerk in Sleen

De Hervormde kerk is in het begin van de vijftiende eeuw gebouwd. De toren, met een hoogte van 59 meter en 37 centimeter boven het maaiveld, is de hoogste kerktoren van Drenthe. In 1867 brandde de toren door blikseminslag uit. Door geldgebrek kwam

er pas in 1923 een nieuwe spits op de toren. Van Gogh schrijft hierover: 'werden een ouden stompen toren op een kerkhofje met aarden wal en beukenheg'

5. Menso Altingstraat, Sleen (Knooppunt 5)

Aan het einde van de weg ga je rechtsaf (Menso Altingstraat) en zie je na ongeveer 50 meter aan je rechterhand café-restaurant De Deel. Je volgt de Menso Altingstraat het dorp uit, gaat bij de rotonde rechtdoor (Markeweg) en ziet links de parmantige en schilderachtige molen Albertdina van Noord-Sleen. De Markeweg blijven volgen en bij de driesprong links aanhouden (Dorpsstraat). Bij de rotonde ga je rechtdoor richting Zweeloo.

De Molen van Noordsleen

De molen Albertdina in Noord-Sleen is een zogenaamde grondzeiler. De molen werd in 1906 gebouwd met gebruikmaking van de afgebroken korenmolen Apollo uit het Groningse Usquert. Dit ter vervanging van een molen die op dezelfde plek in 1904 was gebouwd en die was afgebrand. Thans heeft de molen Oudhollands opgehekte roeden met zeilen en een lengte van drieëntwintig meter. De molen is ingericht met één koppel maalstenen en maalt af en toe op vrijwillige basis. De huidige eigenaar is de gemeente Coevorden.

6. De Elsiessteen (Knooppunt 6)

Aan einde van het dorp verwijst een bordje aan je rechterhand naar een tweetal hunebedden, op ongeveer 400 meter afstand van de weg. Desgewenst kun je even gaan kijken. Na ongeveer twee kilometer kom je aan de grens met de oude gemeente Zweeloo, tegenwoordig gemeente Coevorden. Hier staat rechts van het fietspad een zwerfkei met de naam Elsiesstien.

De Elsiessteen

Over deze Elsiesstien wordt het volgende verhaal verteld. Lang geleden reden twee boerenwagens met een aantal mensen door het heideveld in de richting Noord-Sleen. Er dreigde onweer en in de verte werden al bliksemschichten waargenomen. Plotseling steigerde het paard van de voorste wagen. De boer kon het paard nog net op tijd tot bedaren brengen en reed verder. Op dezelfde plek begon ook het paard van de tweede wagen te steigeren. De voerman sprong van de wagen en greep het paard bij het hoofdstel. Bij het licht van een bliksemflits zag één van de vrouwen op de tweede wagen wat vreemds aan de kant van de weg liggen. Er werd halt gehouden en het bleek een jonge vrouw te zijn, badend in het bloed. Ze zal ongeveer twintig jaar zijn geweest. Ze was knap en had lang zwart haar. Een mes stak in haar borst... De schulte van Sleen werd gewaarschuwd en die kwam al spoedig met assistentie. Het lijk lag juist op de grens tussen de marken van Zweeloo en Sleen. Waar was nu de moord gepleegd? Niemand kende de jonge vrouw. Bij verdere naspeuringen bleek dat een boer uit Aalden kon vertellen dat de vrouw Elsie heette. Zij had bij hem haar nood

geklaagd en hij had haar uit medelijden verzorgd. Ze kwam helemaal uit Gelderland en was met reizende goochelaars naar deze streek gekomen. De moordenaar is niet gevonden, maar Zweeloo en Sleen wilden de kosten van het begraven van het lijk op elkaar afschuiven. De drost besliste tenslotte dat de vermoorde vrouw zou worden begraven op het kerkhof van Zweeloo op kosten van de Slener marke. Op de plaats waar het lijk werd gevonden is later deze Elsiestien geplaatst, als scheidingsteken tussen de beide marken.

7. De Prinses van Zweeloo (Knooppunt 7)

Na ongeveer twee en een halve kilometer, even voor u Zweeloo binnenrijdt, zie je aan uw linkerhand het grafveld van 'de prinses van Zweeloo'. Vervolg je weg en je ziet rechts het prachtige dertiende-eeuwse kerkje van Zweeloo met een pittoresk torentje.

De Prinses van Zweeloo

Uitzonderlijk rijke graven uit de vroege middeleeuwen zijn maar weinig gevonden in Drenthe. Daarom is het graf van 'de prinses van Zweeloo' zo bijzonder. De grafvondsten zijn te bezichtigen in het Drents Museum.

Het Torentje van Zweeloo

Dit torentje is gedekt met houten schaliën. Voor de ingang van de kerk ligt een heidense offersteen. Over dit kerkje schrijft Van Gogh: 'ik kwam voorbij een oud kerkje, net precies l'Eglise de Greville van het schilderijtje van Millet van Luxemburg; hier kwam in plaats van het boertje met de spade van dat schilderij, een herder met een koppel schapen langs de hegge. In 't fond zag men niet het doorkijkje op de zee, doch alleen op de zee van jong koren, de zee der voren in plaats van die der golven.'

8. Kerkje van Zweeloo (Knooppunt 8)

Vanaf het kerkje volg je De Wheem het dorp in en passeer je de oude smederij (huisnummer 2, rechts). Ga daarna rechtsaf het Wheempad in en ga bij de driesprong rechtdoor. Neem vervolgens de eerste kruising linksaf (Klooster). Hier zie je links vijf panelen van de Duitse schilder Max Liebermann. Na 50 meter sla je rechtsaf het fietspad in. Je ziet dan aan je rechterhand in de tuin van de bungalow - de oude burgemeesterswoning - een oude lindeboom. Hieronder heeft van Gogh volgens de overlevering in 1883 zitten rusten.

Van Gogh hoopte hier Max Liebermann te ontmoeten. Deze was echter reeds vertrokken. Vincent maakte hier de tekening 'oud wijfje aan het spinnewiel'. Het Kunstenaarscafé is één van de hotspots binnen de verhaallijn Kunstenaars op de Hondsrug.

9. Hoofdstraat Zweeloo (Knooppunt 9)

Je rijdt het fietspad af, steekt de Hoofdstraat over en gaat dan linksaf. Na ongeveer 50 meter zie je links het vroegere café Mensingh, nu Bistro Tante Sweel. Volg de weg, houd bij de splitsing rechts aan en ga over een brug. Je bent nu in Aalden (Aelderstraat). Fiets over het fietspad tot huisnummer 61 en sla vervolgens rechtsaf (Gelpenberg). Bij de volgende kruising ga je linksaf (Molenwijk).

Aan het eind van de verharde weg zie je de molen Jantina Helling. Vervolg je weg bij paddestoel 23144 richting Aalden. Bij de volgende kruising steek je de Aelderstraat over en ga je rechtdoor Oud Aalden in. Bij de volgende kruising ga je rechtdoor en kun je knooppunt 67 volgen. Aan je rechterhand zie je koffie- en pannenkoekenboerderij 't Hoes van Hol-An.

Molen van Aalden

Deze molen staat al sinds 1652 op de huidige plaats, aan de Molenwijk 13 in Aalden.

Oud-Aalden

De door Van Gogh zo lyrisch beschreven mosdaken van huizen, stallen en schaapskooien vind je nog terug in Oud-Aalden. Het oude esdorp bestaat volledig uit Saksische boerderijen en is aangewezen als beschermd dorpsgezicht. In één van deze boerderijen vind je het pannenkoekenhuis 't Hoes van Hol-An.

10. Oud Aalden (Knooppunt 10)

Je vervolgt je weg en gaat bij de volgende kruising rechtdoor (knooppunt 67, Klencke-route volgen). De twee volgende kruisingen rechts aanhouden (volg opnieuw de Klencke-route) en je komt op de Koemarsendrift. Sla aan het eind van de straat rechtsaf in de richting van Benneveld. Bij paddestoel 24925 sla je linksaf en bij paddestoel 24924 weer rechtsaf, nog steeds richting Benneveld.

Boerenwagen

Hier zit je op de route die Van Gogh in omgekeerde richting reed op de boerenwagen met zijn logementhouder, heer Scholte.

11. Van Benneveld naar Sleen (Knooppunt 11)

Aangekomen in Benneveld sla je linksaf na Bennevelderstraat nummer 37 (Kampweg) richting Sleen. Via de Haarmaatsdijk, overgaand in Bommertsweg en later in de Groningerweg, kom je Sleen binnen. Op het kruispunt ga je rechtsaf de Polweg in en daarna eerste weg linksaf (Koepen). Aan het eind van de straat ga je rechtsaf (Brink). De Brink gaat later over in de Bannerschultestraat.

Sleen

Rechts zie je een natuurreserveaatje met enkele percelen grasland, omzoomd door elzenhout. Even later doemt links voor je de molen Noord-Sleen op en rechts de ranke toren van Sleen, met weer rechts daarvan molen De Hoop.

12. Sleen (Knooppunt 12)

Fiets via de Banner-schultestraat het dorp door en ga aan het eind van de weg rechtsaf ('t Eng) het fietspad op richting Erm. Bij het verkeersbord Sleen-Broekveld ga je rechtsaf (Oldengaerde) en bij de eerstvolgende kruising sla je linksaf, (Hellingenweg).

Kerken in Sleen

Hier stond links de oude Protestantse kerk, rechts zie je nu de Gereformeerde Kerk.

13. Het Ermerzand (Knooppunt 13)

Bij de driesprong ga je rechtsaf en kom je langs recreatiegebied Het Ermerzand. Bij de kruising ga je linksaf (Jongbloedvaart). Aan het einde van de straat ga je linksaf (Oosterhesselerweg) en fiets je langs de Verlengde Hoogeveensche Vaart. Je gaat onder het viaduct door en bij de kruising steek je de brug over en vervolg de route langs het kanaal aan de zuidelijke oever. Blijf waar mogelijk op het fietspad. Aangekomen in Veenoord wacht je aan je rechterhand een weerzien met het Van Gogh Huis.

14. Zwaaiikom, Veenoord (Knooppunt 14)

In de weg zit een bocht om een zogenaamde zwaaiikom. Een zwaaiikom is een plaatselijke verbreding van een kanaal waar schepen die langer zijn dan de breedte van de vaart kunnen keren. Een eindje verder ziet je dat de waterstand van het kanaal hoger is dan het land. Aan de zuidkant van het bos zie je de spoorlijn liggen op een verhoogde 'dijk'. In deze omgeving heeft Vincent zijn schilderij 'Landschap met veenstammen' getekend.